

31.1.3

3b (משנה א) → 4b (פטרי חמורים של ישראל)

1. קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה' במדבר ג, מה

2. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובהמה והיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה השמאה תפדה: במדבר יח, טו

3. כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואלהרן על פי ה' למשפחתם כל זכר מבן חמש ומעלה שנים ועשרים אלה: במדבר ג, טז

4. והלויים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני ה': יחזקאל מד, טו

5. ואני הגה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים: במדבר ג, יב

6. ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והגה המקום מקום מקנה: במדבר לב, א

7. ואני לא אחוס על ניגוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין מינו לשמאלו ובהמה רבה: יונה ד, יא

- I 2a are exempt (from פט"ח) and לויים: משנה 2a
- a reason: ק"ו –
- i if: they exempted ישראל's animals in desert
- ii then: certainly they exempt their own
- b challenge: the לויים didn't exempt the animals of ישראל; per v. 1 – their animals exempted them
- i answer1 (אביי): read – if their animals exempted ישראל's animals in desert, ק"ו their animals are "self-exempted"
- 1 challenge (רבא): the text is "they exempted" (not "their animals")
- (a) furthermore: if so, בכור בהמה טהורה of לויים should be exempt (it is not, per ב:א)
- ii answer2 (רבא): the reference is פדיון הבן – לויים are exempt from אדם – פדיון אדם
- 1 note: this explains why בכור אדם is exempt; why is פט"ח פדיון exempt?
- (a) answer: v. 2 juxtaposes אדם פדיון with פט"ח פדיון: anyone who is obligated in אדם פדיון is פט"ח פדיון
- iii challenge (ר' ספרא): to אביי and רבא
- 1 if a לוי didn't own an animal in the מדבר, his own פט"ח shouldn't be exempt
- 2 if a לוי was younger than 30 days, he shouldn't be exempt himself (he didn't exempt a ישראל)
- 3 a לוי shouldn't be exempt (her son should require פדיון) (ר' רבא ruled that she is exempt)
- (a) Answer (to last question): v. 2 indicates פטר רחם → the mother's identity will exempt
- 4 אהרן (who wasn't counted, per diacritical marks in v. 3) shouldn't be able to exempt
- (a) Answer (to all): v. 1 indicates הלויים – equating them all → if some are exempt, all are exempt
- (b) Note: לויים are included per ריב"ל's observation that לויים are called "לויים" (e.g. v. 4)
- (c) Note: this is not just for that generation; rather for all generations, per v. 5 – והיו לי הלויים
- II Question: how do we know that the פט"ח was redeemed with a שה in the desert (per ספרא's challenges)?
- a Answer1 (ר' חסדא): both שה and כסף are mentioned for זוורת
- i Just as: כסף was also used then
- ii So too: שה was also used then
- iii Challenge: כסף has wider פדיון-abilities; it is used to redeem מע"ש and הקדש
- b Answer2: v. 2 equates פט"ח פדיון and אדם פדיון
- i Just as: we don't distinguish between the one-time אדם פדיון in the desert and the permanent הלכה פדיון
- ii Similarly: we don't distinguish between פט"ח פדיון for generations (בשה) and that one-time פדיון (במדבר)
- III Historical footnote (ר' חנינא): one lamb of the לויים was able to exempt/redeem several חמור of ישראל
- a Proof (אביי): the text (במדבר ג) reckons the surplus of אדם בכורי, but not בהמה
- i Challenge: perhaps there was no surplus (either the same or fewer בהמות of ישראל than בכורי בהמות)
- 1 Block: v. 6 indicates that non-לויים had great flocks and herds
- ii Nonetheless: perhaps the בכורי בהמות ישראל were the same amount as בהמות לויים
- 1 Answer: v. 1 uses singular (בהמת הלויים) redeeming plural – (בהמתם)
- (a) Challenge: perhaps the singular is meant as collective (as per v. 7)
- (b) Answer: then it should have been consistent; either תחת בהמות or תחת בהמה
- b Support (רבא): בכורות א:ד – a שה may be used several times for פט"ח
- i Note: ר' חנינא was simply explaining the reasoning behind that ruling